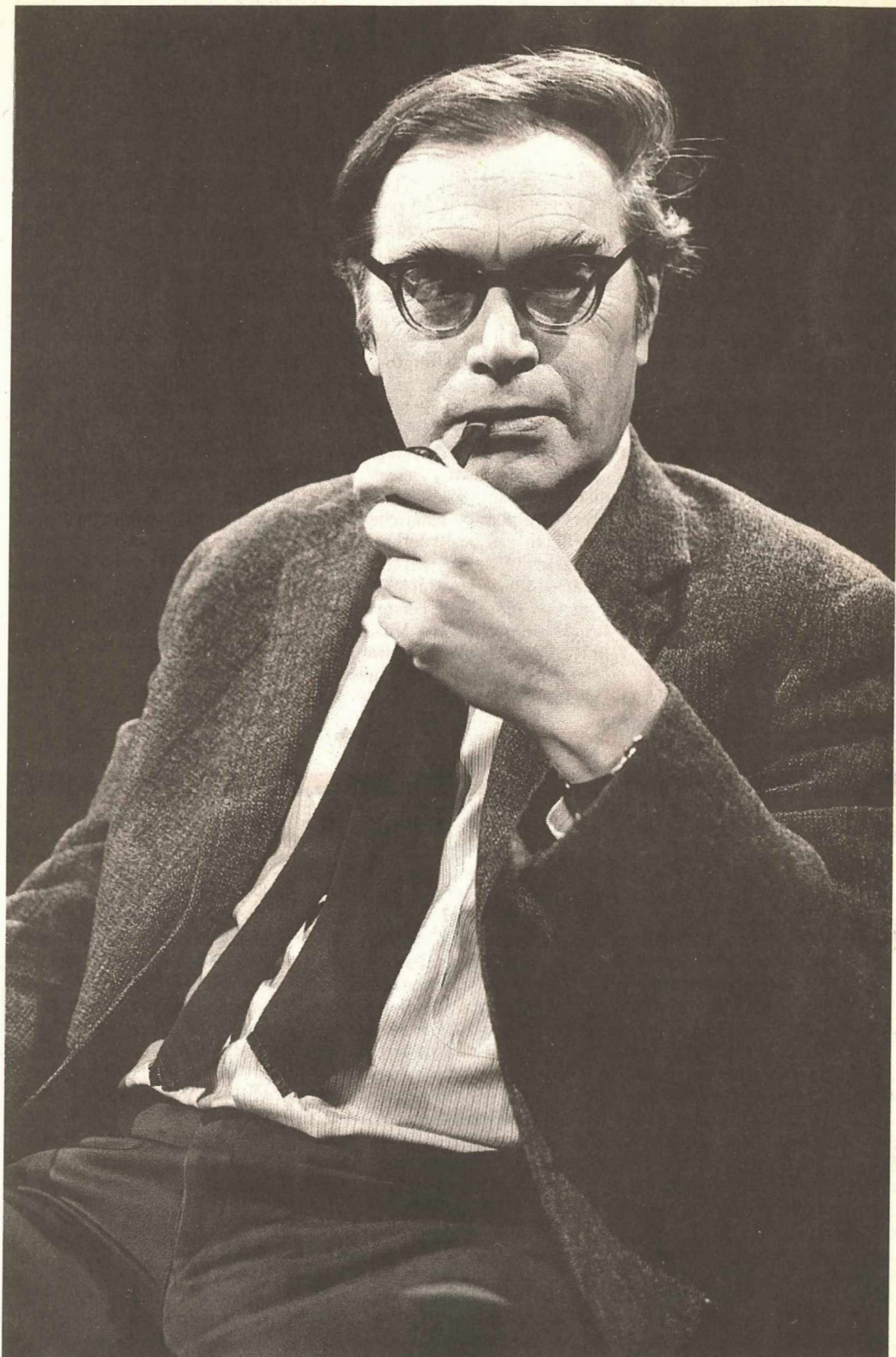

TIENDELIGE RADIOREEKS BRENGT „KRITISCHE HOMMAGE” AAN SCHRIJVER VAN „ERIC”

„De tobbenende Bomans zou vandaag goed gedijen”

TOEN Pat Donnez een half jaar geleden aan zijn jonge redactie op kousenvoeten suggereerde om een hele zomer lang met Bomans uit te pakken, viel er een collectieve stilte. Tot er eentje durfde zeggen: „Bomans, my god, wie is dat?” Voor jongeren is Bomans nog hooguit een schim uit het verleden.

Maar Pat Donnez ziet zichzelf als een „zenderzending”, een „radiomissionaris” die niet te beroerd is om dingen uit de kast te halen die al een beetje beschimmd zijn.

„Voor mij is het de uitdaging en het heimelijke plezier om dat weer eigentijds te maken. Ook van *Het Eeuwfeest* had ik heel gemakkelijk een klef geschiedenislesje kunnen maken. Maar ik merk in de luistercijfers en de reacties dat veel studenten en jongeren naar *Het Eeuwfeest* hebben geluisterd. Over mijn Congoreeks *Bwana Kitoko* kreeg ik de meest uitgesproken meningen en standpunten van jonge mensen.”

Bomans verdient het niet om voorgoed begraven te worden, stelt Donnez. „Ik heb mijn jonge redactieleden drie weken de tijd gegeven om zoveel mogelijk van Bomans te lezen en te beluisteren. Wel, na dit intensief Bomansbad was iedereen verkocht. Bomans werkt nog. Maar ik wil absoluut niet verzanden in een melancholische terugblik. Ik heb resoluut gekozen om hem vandaag te plaatsen, met mensen als Youp van 't Hek, Jeroen Brouwers, Hugo Matthysen, Gerd De Ley en Guy Mortier.”

RADIO

Van onze medewerker
Leo Bonte

BRUSSEL — Dertig jaar na de dood van Godfried Bomans probeert radiomaker Pat Donnez het rookgordijn rond de Nederlandse volksheld open te trekken. Onder de titel „Bomans & Bomans” — „want Bomans, dat zijn er velen” — wil hij in tien afleveringen met talrijke getuigenissen en nooit eerder uitgezonden klankfragmenten een kritische hommage brengen aan deze performer, mediac clown en de weergaloze improvisator.

Bomans & Bomans,
zondag 9.10-10.00 uur,
berhaling zelfde zondag
22.10-23.00 uur.

PAT Donnez werd door Bomans aangestoken toen hij dertien jaar was en het boek *Erik of het klein insectenboek* in handen kreeg. „Maar op een bepaald ogenblik ben ik Bomans ontgroeid. Beschouw het als een soort van vadermoord, want hij staat plots voor alles waar jij niet meer voor staat: behaagziek, bekrompen rooms-katholicisme en belegen humor. Maar dan word je wat ouder en lees je Bomans opnieuw en dan stel je vast: de Bomans die wij kennen van de grappen en grollen, de man die graag over de hoofden van zijn publiek aaide en zelf niet te beroerd was om in haast hysterische mate geaaid en geliefd gevonden te worden, is de enige Bomans niet. Er zijn er nog zovele andere.”

Zo is de journalist Bomans totaal ondergesneeuwd. Hij heeft zijn hele leven voor *De Volkskrant* en *Elsevier* geschreven. Donnez: „In die stukjes ontpopt hij zich tot een soort makelaar in ongezouten en zelfs af en toe giftige meningen. Er is werkelijk geen naoorlogs onderwerp waar hij niet over geschreven heeft. Al de dingen waar wij nu postmodern mee worstelen, heeft hij aangepakt. Vaak niet zonder leedvermaak, maar ook met melancholie en weemoed. Want voor Bomans is humor overwonnen droefheid. De tobbenende Bomans zou vandaag goed kunnen gedijen.”

De achtste aflevering, *Het rookgordijn*, is de sleutel van de hele reeks. Ze verklaart ook de titel, *Bomans & Bomans*, naar analogie van *Jansen & Janssen*: de onbeholpen burleske tweeling van Hergé. „Hij was in zijn eentje die

tweeling, zegt Pat Donnez, „of misschien zelfs vele tweelingen samen.”

Wie was Bomans feitelijk? Zelfs zijn meest intieme vrienden zijn het er dertig jaar na zijn overlijden nog altijd niet over eens.

„Er zijn verhalen zat van Bomans die zichzelf mythologiseert en er een heimelijk genoegen in schept om chaos te creëren. Het is fascinerend om te proberen die vele Bomansen te ontwarren en de rookgordijnen open te trekken. Neem nu zijn relatie met vrouwen. Je zit aan de ene kant met de Bomans die staat voor de rooms-katholieke volksschrijver die nooit naast de pot zou pissen. Maar of hij nu meerdere seksuele relaties had of niet, in ieder geval vertoefde hij heel graag bij vriendinnen.”

„Bomans had een ongeëvenaarde drang naar succes en roem. Om het met de woorden van Jeroen Brouwers te zeggen: hij wou voortdurend de handjes op elkaar krijgen, bedelen naar de gunst van het publiek. Volgens Brouwers was hij, beter dan in een tv-panel de clown uit te hangen, achter zijn schrijftafel gaan zitten om het boek te schrijven dat hij zichzelf had beloofd. Een boek dat er na *Eric of het klein insectenboek* nooit meer gekomen is.”

VOOR zijn haast hysterische drang naar warmte en gezelligheid heeft hij een hele schrijverscarrière over gehad. En die hang naar applaus verklaart ook waarom hij in juli 1971 op uitnodiging van Hilver-

sum 1 een week lang helemaal alleen op het eiland Rottumerplaat verbleef. Het enige contact met de buitenwereld was een dagelijkse radioverbinding met Willem Ruys. Intimi zijn het erover eens dat dit beruchte radio-experiment — *Big Brother avant la lettre* — hem heeft genekt en een half jaar later uiteindelijk tot zijn dood leidde.

Over die pijnlijke episode heeft Pat Donnez beslag kunnen leggen op nooit eerder uitgezonden radiofragmenten. Het gaat om ontboezemingen van Bomans aan Willem Ruys, net voor hij op antenne ging. „Dit is radio om koude rillingen van te krijgen”, zegt Pat Donnez. „Daar hoor je Bomans voor het eerst zichzelf bloot geven. Later schrijft hij in zijn dagboek: „Ik ben als de dood voor het exhibitionisme van mijn eigen gevoelens. Hier leer ik mezelf pas goed kennen.”

Ook al was de meester-entertainer griepig, kreeg hij koortsaanvallen, at hij nauwelijks, had hij verschrikkelijke angst en voelde hij zich letterlijk alleen op de wereld, toch bleef hij. „De schaamte om te mislukken was immers veel groter dan de ellende die hij over zich heen haalde om als een ongelukkig mens van het eiland af te komen. Tot zijn laatste snik had hij kiezen voor de behaagzucht en het plezier van zijn publiek.”

Pat Donnez heeft een aantal cruciale getuigenissen teruggevonden over de laatste 48 uren van Godfried Bomans. Vrienden en vriendinnen die aandoenlijk vertellen hoe die grote, forse man uitgeteld op de bank ligt „als een bekrompen, kwetsbaar vogeltje”.